

Mária a példakép

Christa Meves

Szükségünk van-e még ma is Máriára? Sokan úgy gondolják, nincs. A Mária-tisztelet csupán hagyomány, giccossé vált, túlzásba vitt szokás – mondják. Mások meg figyelmeztetően fölemelik mutatóujjukat, szerintük Mária elnyomja és elhomályosítja a Megváltó alakját.

Pszichológiai érvekkel szeretném bizonyítani, hogy éppen ma miért van olyan nagy szükségünk Máriára, különösen mint *példaképre*. Mária páratlan jelentősége világosan látható már első említésekor Máté és Lukács evangéliumában. Mert valami egészen különleges történt ezzel az ártatlan leánnyal, Józsefnek, az ácsnak jegyesével: megjelent neki egy arkangyal (Gábor), és hírül adta, hogy gyermeket fogan, és fiút fog szülni.

A Biblia utal arra, hogy Mária az égi lény megjelenésekor, köszöntő szavainak hallatán megzavarodott, és – főképpen a hírtől – nagyon megrémült. A régi Izraelban súlyosan elmarasztalták és megkövezték a nem házas nőt, ha gyermeke lett. Hogyan is remélhette, hogy bárki is hisz neki, ha elmondja az igazságot, amit az angyal közölt vele: a Szentlélek száll rá és a Magasságbeli ereje borítja be árnyékával. Közülünk kinek lenne akkora hite, hogy hozzájárulna ilyesmihez?

De ez a leány, Mária mégis igent mondott Istennek: “Íme, az Úr szolgáló leánya vagyok” – válaszolta az angyalnak. – “Legyen nekem a te igéd szerint.” – Ebből az igenből, ebből az Isten iránti teljes bizalomból fakadt a világ megváltása! Enélkül az igen nélkül nem lenne kiút a bukott, halálra ítélt világból. Ez Mária alapvető jelentősége, és ezért teljes joggal tiszteli és boldognak hirdeti őt minden nemzedék.

Minden bizonnyal nem véletlen, hogy az egész nyugati művészetben nincs még egy téma, amellyel olyan sokat és olyan sokféleképpen foglalkoznának, mint ezzel a jelenettel és Krisztus születésével, meg a kis Jézust a karján, az ölében tartó Mária édesanyával. A művészeti alkotások sokasága nem lehet véletlen. De fontos ez a téma azért is, mert egyszerű igazság, minden időnek szóló példamutatás tárul föl benne: Mária találkozása az angyallal megmutatta, hogy a hit Isten iránti teljes bizalmat jelent, azt jelenti, hogy minden fenntartás nélkül “igen”-t mondunk Isten akaratára még akkor is, ha a “nem” sokkal ésszerűbb lenne. Ezenkívül a hit azt is jelenti, hogy figyelünk, odahallgatunk, elfogadunk, beleegyezünk, és legyőzzük félelmünket. (Ezért mondja az angyal: “Ne félj, Mária!”)

A hit azt jelenti: tudjuk, hogy az igennel nem bajoktól mentes, valószínűleg nem könnyű sorsot választunk, de ezt a szerető Isten akaratának elfogadása és – akár a szenvedésnek is – türelmes elviselése fölragyogtatja. Az Istennel való ilyen együttműködés boldoggá teheti az embert, teljességet, értelmet és halhatatlanságot ad életének.

Milyen nagyszerű példa! És mennyire érvényes minden időre. A mai ember különösen ki van téve a kísértésnek, hogy félretegye Máriát mint példaképet. Ennek első következményeként ma nem feltétlenül tartják szükségesnek, hogy az anyák leendő gyermekükre igent mondjanak. Németországban évente 300.000 meg nem született gyermeket gyilkolnak meg az anyaméhben törvényesen. Pedig ők is Isten teremtette lelkek. Kikaparják, kimarják vagy élve kiszedik őket az anyaméhből, azután nem gondoskodnak róluk, halálukat okozzák. Föl lehet ezt fogni, meg lehet ezt érteni? El tudjuk-e képzelni az abortuszra kényszerített nő nyomorúságát, aki világosan tudja, mi történik testében? Tudja, hogy emberi kéz állít meg dobogó, fiatal egészséges szívet, olt ki és darabol föl előzőleg rémületbe ejtett agyat! Erről pedig mindannyian tudunk, sőt, mi fizetjük a kötelező betegebiztosításból.

Micsoda ördögi színjáték! Németország a világnak az az országa, ahol legkevesebb gyermek születik. Az abortuszon átesett nők sok testi és lelki betegségben szenvednek. Anyai lelkük sír, testük pedig meg van bolygatva! Milyen sok nőt ér ma a kísértés, ezt suttogja a fülébe: “Szabadulj meg tőle, meg szabad tenned, hiszen fizeti a biztosítód! Szabadulj meg tőle, hiszen csak megnehezíti az életedet, megakadályozza önmegvalósításodat, nem tudod pályádon a képességeidnek megfelelő gyakorlatot megszerezni. Akadálya lesz érvényesülésednek, nem teszi lehetővé, hogy férjtől függetlenül elismert és tehetős légy, és saját elképzelésed szerint éld az életedet!”

Sok fiatal asszonyban azonban a máriás szellem ellentmond ennek: “De hát mindez valamiképpen hamisan hangzik! Mégis akarom a gyermeket! Már növekszik bennem, és ez egészen titokzatos, nagyszerű valami! A terhesség teszi »áldottá« méhemet, reményben élek, hiszen valójában *Isten* gyermekét hordozom a szívem alatt, mint Mária! Akarom ezt a gyermeket! Már most rám van bízva, édesanyává tesz, akinek szabad lesz őt gondozni, ápolni, szeretni és simogatni, ha majd a világra jön.” Mária így szólal meg a fiatal anyában: “Mind-egy nekem, ha leszólnak, ha azt mondják, hogy csak háziasszony vagyok, ostoba és együgyű, mégis akarom a gyermeket!” – Ha a mi modern, fiatal anyáink hallgatnának Mária szavára – azaz nem nyomnák el

magukban az anyai érzést –, hamarosan éreznék, hogy az anyaság elfogadása – “igen” mondása az először sokkal nehezebbnek tűnő útra – teszi őket Isten előtt igazán értékesé, és nemesíti meg őket.

Az anya élete minden fáradozásával, gondjával, minden aggodásával gyermekéért, gyermeke fejlődéséért nagyon Isten kedvére való. Ettől lesz élete valóban értékes. Érti, hogy életének van értelme, és ez a tudat megvédi attól a veszélytől, hogy mindent értelmetlennek tartson, még a saját életét is, és így boldogtalan legyen. Keresztény ember számára ugyanis nincs nagyobb érték, mint szeretetkapcsolatban élni embertársával, és ki lehet közelebb egy édesanyához, mint az a kis emberke, aki a testéből fakadt?

A gyermek pedig nem csak édesanyjának, nem csak a családjának nagy, áldást hozó érték. Az anyai hivatás a társadalom számára is értékesebb minden más élethivatásnál. Gazdasági válságba is azért jutottunk, mert erről megfeledkeztünk. Ha nem elég anya és apa mond igent a jövő nemzedék világrahozására, csakhamar nem lesz elég pénz arra, hogy az öregek nyugdíját ki tudják fizetni. Ez ma már világosan látszik. Ezért lehetett korábban megjósolni, hogy a XX. század végefelé a nyugdíjak kifizetése problémát fog okozni. A helyzet az, hogy ahol a máriás “igen”-ből önző “nem” lesz, ott nemzethalál várható.

És még egy szempont. A gyermek máriás nevelése akkor hathatós és mértéktartó, ha anyaként tudatosítjuk magunkban, hogy ez a drága gyermek-csíra Isten terve szerint való lény, Istennek teljesen új teremtménye, és nem azonos egyetlen vérrokonával sem. Akkor, ha világosan látjuk, amit Máriának élete folyamán több alkalommal is tudomására hoztak, hogy Istennek e tulajdona, az új kis ember csupán ránk van bízva, de nem a mienk. Tehát nem bánhatunk vele úgy, mint a szobrász a kötömbbel, amelyet saját tetszése szerint alakíthat. Isten kertjében egy csodálatos növénynek csupán a kertészei vagyunk, felelősek gyermekünk fejlődéséért. Ha ezt tisztán látjuk, akkor nevelésünk mértéktartó lesz, és meg vagyunk védve a káros túlkapásoktól.

Ha Máriát követjük, példaképünk lesz abban is, milyen nagy szeretettel állandóan a gyermek Jézus mellett volt, és milyen odaadóan gondoskodott róla. Nekünk, modern anyáknak megmutatja, hogyan kell bännünk kicsinyeinkkel. Megvéd attól, hogy hallgassunk az oly sok visszaéléssel járó emancipáció csábítására. Gyermekeinknek – különösen életük kezdetén, de egész gyermekségük alatt is – szükségük van feltétlen anyai szeretetünkre, ha lelkileg egészséges emberek akarnak lenni.

Máriának nemcsak az első döntése példakép számunkra, de egész további élete is, így az is, milyen örömmel fogadta el a gyermek Jézust születése után. A technika korának volt fenntartva annak megállapítása, hogy a gyámoltalan újszülöttre mondott feltétlen igen nélkülözhetetlen a gyermek egészséges fejlődéséhez. Világszerte végzett tudományos kutatások szerint a csecsemőnek szüksége van az édesanyja nyújtotta biztonságra. Ha az anya önként, fenntartás nélkül igent mond a gyermekéért való önfeláldozásra, ez tulajdonképpen nem más, mint megélt szeretet, amely alapfeltétele a gyermek lelki és testi fejlődésének.

Ma tudjuk, hogy a gyermek már születése előtt ismeri édesanyja hangját és szívdobogását, és ez megnyugtatja születése után. Gyermekorvosi tapasztalat megtanított arra, mennyivel jobban fejlődnek azok a csecsemők, akik édesanyjuk testközelében vannak, és sokáig szopnak.

A pszichoterápiás tapasztalat világossá tette, milyen káros, gyakran még életpusztító hatású is, ha a csecsemőt és az egy-három éves gyermeket elválasztják édesanyjától, például hosszabb ideig kórházban, csecsemőotthonban, bölcsődében tartják.

Különösen a szocialista országokban lehetett megállapítani, hogy milyen kevéssé nevelik közösségi életre a kisgyerekeket bölcsődében és gyermekotthonban. A családellenes szocializmus nagyszabású kísérlettel akarta bizonyítani, hogy az anyai, apai, nagyszülői személyes gondozás teljesen fölösleges. Funkcionáriusok gyermekeit röviddel születésük után elválasztották szüleiktől, és egész gyermekkorukban “szakemberek” vezette, mesés gyermekotthon közösségében mindig más-más személyek viselték gondjukat.

A kísérletet húsz év után abba kellett hagyni, mert az így felnőtt gyermekek többségéből súlyos lelki sérült, alkoholista vagy bűnöző lett ...

Az orvosok elbizakodott tudományhite és ateizmusa – megrészegültek a szakmájukban elért fürgeteges fejlődéstől – a XX. század első felében az újszülöttek nem természetes gondozásához vezetett. Föltételezték, hogy a kicsiknek még nincs lelkük, ezért megengedhető, hogy – higiéniai okból és anyjuk kímélése céljából – magányos ágyacskában óbégassanak torkuk szakadtából.

A csecsemőápolás mesterségessé tétele a XX. század második felében az anyatejet helyettesítő készítmények feltalálásával érte el csúcspontját. Úgy tűnt, hogy az édesanya pótolható, és a gyermekgondozás idegen (időről-időre más) személyre bízható.

Szakmai tapasztalat alapján a XX. század második felétől kezdve nagyon szomorú jóslatokba lehetett bocsátkozni. Egyedi esetekben ugyanis már régóta megállapítottuk, hogy az ilyenfajta életkezdet jelentős

százalékban depresszió kialakulásához vezet, rossz esetben az úgynevezett “neurotikus elhanyagoltság” állapotába.

Talán erőltetett ez az összefüggés? De hát nem éppen a tudományban való hit tette kérdésessé a keresztény vallást? Nem itt is az ember nagyzási hóbortja teremtette hamis istent emelték trónra, mint annyiszor a történelemben? Nem ezzel egyidőben szorult-e háttérbe egyre jobban a Mária-tisztelet és a vallásosság?

A protestánsoknál (inkább a nem evangélikusok között) a XX. században már eltűnt a Mária-tisztelet, a katolikusok körében pedig vannak, akik a számukra indokolatlannak tűnő Mária-kultuszt mint giccset elutasítják – ma gyakran még támadják is.

És a jelenlegi helyzet, a sok-sok lelki beteg ember vajon nem annak negatív hatása, hogy meggondolatlanul semmibe veszik a Mária édesanya ölében ülő gyermek misztériumát, megvetően, esztelenül elhanyagolják az igazi példaképet?

Minden bizonnyal az elmúlt évszázadokban is voltak esetenként súlyos depressziós neurózisok. A nők korábbi nagy szülési és gyermekágyi halandósága bizonyára gyakran a gyermekek számára is súlyos kockázati tényező volt. De a gyámoltalan újszülött gondozása magától értetődő, elkerülhetetlen volt, anyatejet pótló készítmények nem léteztek, ez pedig végeredményben elősegítette a tartós anya-gyermek kapcsolatot.

Mindenekelőtt azonban akkor az anyák az Istenanyára tekintve viselték el a terhesség, a szülés és a kisgyermekhez kötöttség fáradalmait. Mária példája mutatta meg nekik, hogyan kell ezekben a helyzetekben helyesen, Istennek tetszően viselkedniük. Az Istenanya iránti tiszteletük megerősítette őket abban, hogy készségesen, fáradságot nem kímélve gondozzák gyermeküket. A jámbor Mária-tisztelet hozzájárult ahhoz, hogy a szerető, kötelességtudó édesanyák védőszárnya alatt lelkileg egészséges gyermekek nőjenek fel.

A mai pszichológusok tudják, hogy az emberiség kifejlődésének alapja az édesanya önfeláldozó szeretete gyermeke iránt. Erre az anyai szeretetre mint lelki táplálékra van szükség ahhoz, hogy a gyermekből szeretni képes, dolgozni tudó, hálás, Istent szerető felnőtt lehessen. A kötődés és a biztonságérzés élménye nélkül még a lelkiismeret sem tud kellőképpen kifejlődni a gyermekben.

Nem olyasmiről-e a nyugati Mária-tisztelet, mint a Szentlélek fényesen világító fáklyája? Máriának és gyermekének bibliai vezércsillaga nem olyan útmutatás-e, amely a keresztény kultúra virágkorában jó gyümölcsöt termelt? És az ipari országokban annyi, csupán önmagáért kapkodó embernek lelki sivársága nem valamiféle büntetés-e olyan kor számára, amely elég merész volt ahhoz, hogy száműzze a Magnificat kinyilatkoztatását: “Mostantól fogva boldognak hirdet minden nemzedék” (Lk 1,48)?

Vajon a mai Mária-jelenések alkalmával nem ezért kéri esedezve az Istenanya, hogy többet imádkozzunk a rózsafüzért? A mai emberek millióinak egész életükön át tartó lelki betegsége nem annak következménye-e, hogy balga módon elhanyagolták a Mária-tiszteletet, és emiatt a gyermekeket is? Nem lehetséges-e, hogy ilyen viselkedés kihívja Isten haragját, és a Szűzanya ettől a haragtól próbálja sírva megvédeni a még nyitott fülű embereket? Mert a sérült lelkű embert fenyegető ostor legkeményebben a kor áramlataihoz idomuló, azzal együtt úszó, gyakran ártatlan, csupán a hamis orvosi utasításokat híven követő anyákat sújtja azzal, hogy gyermekeik agresszív, az életben csődöt mondó, lelkileg súlyosan sérült fiatallá nőnek.

Végül is máriás lélek nélkül a szeretet nem tud kibontakozni, enélkül nem tudjuk felfogni, mit jelent az Isten Fia szeretetáldozata, nem érzünk szeretetteljes hálát az Atya iránt. A Mária-tisztelet tehát nem elhagyható, régi, maradi szokás, a Szűzanyát ábrázoló művészi alkotások, ikonok nem idejétmúltak. Mária nélkül az enberiség minden állatnál állatibb lesz, visszafejlődik színvonalatlan, értéktelen állapotba, amely mögött anarchia és diktatúra leselkedik.

Persze minket, asszonyokat bizonyos körülmények között az a veszély is fenyeget, hogy túl szorosan öleljük magunkhoz gyermekeinket, mert az anyai szeretet minden mást legyőz bennünk. A Biblia több helyen is megmondja, hogy ennek nem szabad így lennie. Nagyon-nagyon fontos, hogy mi, keresztény anyák gyermekeink fejlődése folyamán is Mária-édesanyát kövessük. Felnőtt és önállóvá vált gyermekeinknek engedjük el a kezét, anyai ösztönünkre hallgatva ne kössük őket magunkhoz jogtalanul, hanem mondjuk azt, amit Mária mondott a kánai menyegzőn: “Tegyetek meg mindent, amit mond”, amit Krisztus mond nektek!

Mária visszavonult, amikor Jézus felnőtté válva elkezdte teljesíteni hivatását. A fenti szavakkal bocsátotta Őt útjára. Mária ebben a tekintetben is nagy és igazán szükséges példaképünk. A gyermekére mondott, döntő igent követően minden anya kapcsolatba kerül Istennel, a menyeei Atya azonban a gyermek szellemi lelkének mindig atyja marad. Bár az édesanyának a gyermeke nevelése során mondott minden további, tudatos igenje Isten közelébe emeli őt, és Isten kijelölt, a teremtés tervében közvetlen szerepet játszó személlyé teszi, a gyermek nem az ő tulajdona. A gyermek mindig Istentől kölcsönkapott ajándék.

Veszélyes, ha az anyák ebben a tekintetben nem viselkednek nagyon tudatosan úgy, mint Mária a kánai menyegzőn, ha felnőtt gyermekeik életébe továbbra is túl sokat beleszólnak. Fenyvegeti őket a veszély, hogy felnőtt gyermekükön uralkodnak, valamiképpen most követelik vissza azt, amit korábban a gyermeknek tettek. Továbbra is megkötik, szélsőséges esetben szinte magukhoz láncolják őket, és megakadályozzák, hogy élethivatásukat betöltsék. Ebben a tekintetben is sürgős szükségünk van Máriára mint példaképre.

Ha valaki fölismeri ezeket az összefüggéseket, azt is megérti, hogy az ördög – aki jól tudja, hogy földi uralma nem fog sokáig tartani – miért tesz meg mindent, hogy a nőt nagy erővel és sok csellel visszatartsa az anyaság vállalásától és a gyermekneveléstől. “Rontsd meg egy nép anyáinak lelkét, és a nép hamarosan a kezébe hull” – hirdette már ördögi módon Lenin imperialista stratégiája érdekében.

A női lélek, a női szellem nem csupán asszonyi képességeinket jelenti, nem csak azt, hogy jól vizsgálunk az iskolában és az egyetemen, nem is csupán a lehetőséget, hogy éppen úgy élhetünk, mint a férfiak (persze csak akkor, ha ehhez elegendő életerőt kaptunk!). A női lélek – Mária lelke – az anyaság lelke, annak a lelke, aki szeret, aki együtt gondolkodik a másikkal és maga a háttérben marad, aki vigasztal, símogat, testével-lelkével melengtet. Ez a lélek ugyanakkor Isten Lelke, és vagy *Őt* próbáljuk megvalósítani és általa előre haladni emberségben és felebaráti szeretetben, vagy pedig tönkremegyünk minden ravasz üzleti főnökünkkel és a még oly ügyes politikusokkal együtt, vagy akár tőlük függetlenül. Ez teljesen logikus!

Nézzük egyszer ilyen látásmóddal a modern, Németországban nagy hatalmú és egyre hatalmasodó feminizmust. A jelszava ez: “Először is a testünk, a hasunk a mienk; másodsor harcolnunk kell a férfiakkal. És ha nem engednek minket hatalomhoz jutni, kényszeríteni fogjuk őket.” – Nem nehéz fölismerni, milyen negatív hatásuk van ezeknek a jelszavaknak.

Témánkkal kapcsolatban Máriának mint példaképnek még egy vonását kell megemlítenünk. Isteni fiát nemcsak győzedelmes üdvözítő útján, vándoréletében kíséri csendesen háttérbe húzódva, hanem átéli félelmetes halálát is, hűségesen ott marad mellette, nem úgy, mint a legtöbb, szörnyen megrémült apostol.

Mária *ott áll* a kereszt alatt, a borzalmas eseményt látva bizonyára képtelen egy szót is szólni, szívét a legrémesebb fájdalom töre járja át, de *ott áll!* Nem ájul el! Elviseli a fájdalmat, kitart fia mellett, és még vigasztalást is kap, amikor a haldokló Krisztus szól hozzá, és Jánosra bízta őt. A szenvedésben való kitartásból támad a pünkösdi lélek, ebből fakad a Szentlélek kiáradása, innen ered a hithirdetés ereje, az igazság hirdetése sokaknak, akiknek szükségük van szeretetre és megismerésre.

Mária azonban nemcsak halhatatlan példakép számunkra életével, de égi erővel vigasztal is a szenvedésben, szószólónk a mennyei Atyánál és Krisztusnál. Hozzá fordulhatunk, és csodás magasságba segít minket, ha az élet kínjaitól gyötörve felé kiáltunk.

Bizonyára egyéni életutunkon is szükségünk van vigasztalóra, korunkban azonban még inkább a mindannyiunkat mindenütt és mindenkor fenyegető veszélyek miatt. Az Istentől való elpártolás, az erkölcsi romlás, a félelmetes szentségtörések, a gúny és a tévtanok felkeltik Isten haragját, és kihívják a megérdemelt büntetést.

Mária nagy irgalmával megpróbál minket védő köpenye alá venni. Mennyire szükséges ezért, hogy nagy, közös bajainkban és életünk egyéni szenvedéseiben egyaránt Máriához forduljunk, segítségéért sóhajtsunk és irgalmában bízva úgy imádkozzunk, mint Margit *Goethe* “Faust”-jában:

*“Oh, légy irgalmas, Te fájdalmas, fordítsd bajomra szemedet!
Kard általjárván, Fiad halálán százszor szakad meg a szíved!
Atyjához esdve Fiadért egyre elsírod kinglyötrelmedet.
Ki tudja, mint fúrja a kín velőmet keresztül! Szegény szívem, hogy mit eped, miért remeg, mitől reped, Te vagy tudója annak egyedül! Oh, ments meg szégyentől, haláltól engemet! Légy irgalmas, oh fájdalmas! S fordíts én bajomra szemedet!”* (Dóczi Lajos fordítása)

Van Máriánk? Mily nagy jele a kegyelemnek!

Fordította: *Kerényi Dénes*

Christa Meves (1925) német pszichológus, közíró. 80 könyvet írt, fordításaik 11 nyelven jelentek meg. Műveiben szembeszáll a korszellemmel, elítéli az élet minden területének a 60-as években elkezdődött korlátlan liberalizálását, és a “szexualitás felszabadítását”. Itt közölt írása “Wandlung durch Widerstand” (Szembeszállni a korszellemmel!?) című könyvéből való. – Ch.Meves 1987-ben tért át az evangélikus vallásból katolikus hitre.